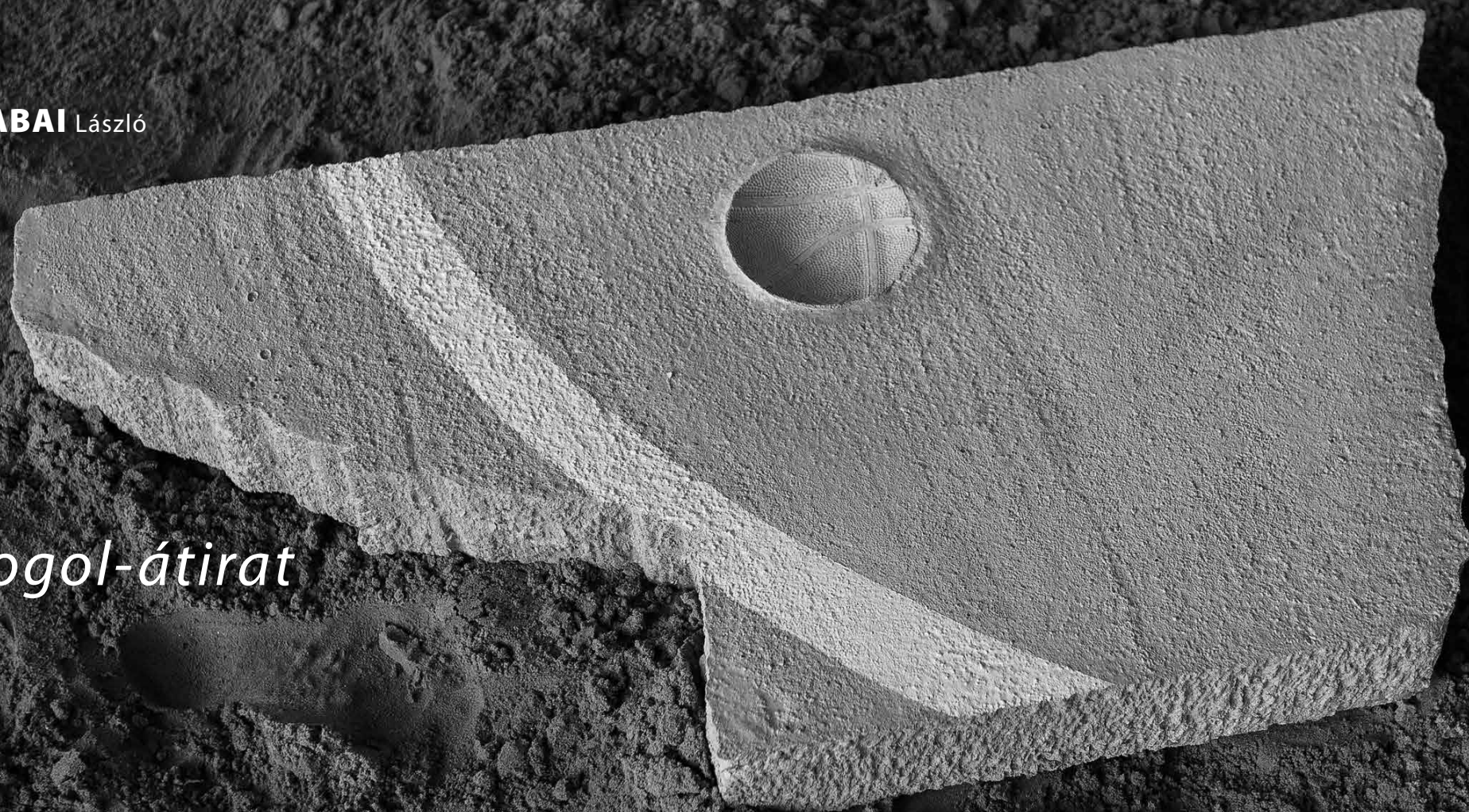

A VATTADZSEKI

CSABAI László

Gogol-átirat

Történetünk hőse: Akai Ákos. A nevével kezdjük, hogy az olvasó rögtön képben legyen. Furcsa név, valljuk be. De még mindig jobb, mint az apjáé, aki Akai Álmos. Vagyis csak néhai Akai Álmos. Mert meghalt szegény. És miben halt meg? Na, vajon miben? Hát, miben is haltak meg tömegével a kései kádárizmusban a középkorú magyar férfiak? Bizony, Akai Ákos apja is sűrűn emelte a poharat. A kezét pedig gyakran emelte asszonyára. A két dolog szorosan összefügg.

Akai Ákos kilép a Postás — teljes nevén Postás Művelődési Ház — kapuján, nagyot szív a februári nedves levegőből, ami különösen kellemes, mivel a művház nagytermében vágni lehet a füstöt, noha tilos dohányozni. Körbeszémlel. Egy gömbjuhar alatt lányok vihognak. „Szinte pulyák még. Mindegy. Már szemrevalók.” S a felismerés arra ösztönzi Akai Ákost, hogy végigdörzsölje a három misztikus csíkot magán viselő, élénkpiros vattadzsekijét. Mintha csak a testéhez akarná azt pászítani. Pedig pompásan áll az rajta. De a dörzsölésre felkapják fejüket a lányok. És tátva marad a szájuk. Mert ez tényleg egy eredeti Adidas vattadzseki! Nem Adios, Addios, Adidess vagy egyéb kisipari hamisítvány, hanem a nyugati mintaállam, a Német Szövetségi Köztársaság, vagyis az álmok földje, a majdnem-Amerika követe a keleti tespedés világában.

Mert Nyárliget nem Nyugat. Hanem Kelet. Vagyis a Varsói Szerződés. Vagyis a KGST. A KGST-piac Nyárligeten viszont a Nyugat. Mert itt meg lehet venni, amit a nyugati társasutazásról behoztak magukkal az élelmes és szerencsés, no meg jó kapcsolatokkal rendelkező világjárók. Persze a legális valutakeretet megsze túllépve. Mindent meg lehet venni, de van, amit csak pult alól. Ám itt nem azért kerülnek pult alá a holmik, mert szűkös az árukészlet, hanem hogy többet lehessen értük kérni.

Akai Ákos köszönését foghegyről fogadta a maszek árus, de egy pillanat alatt felmérte: „Csóró, de spórolt. Koplalva. Meg lehet vágni.”

- Mi tetszik?
- Dzseki kellene, vattadzseki.
- Van. Kisipari. Jó vastag, tartja a meleget.
- Adidas kellene.
- Aaaaz... nincs.
- Megfizetem.
- Fizetni kell, persze.
- Akkor van?

— Nincs. De lehet rendelni. Jövő hétre beszerezem. Milyen színű kell?

- Mindegy. Talán... piros.
- Meddig érjen? Derékgig, térdig?
- Derékgig.
- Az a divat. A méretet látom.

— És a három csík végig legyen a karján. Nem csak az Adidas jel.

- Rendben. Kérem a pénzt.
- Már most kell fizeni?
- Egy ezres a foglaló.

- És mennyi lesz a kabát?
- Tíz, tizenegy... esetleg tizenkettő. Ahogy sikerül beszereztetnem. Nyugaton nincsenek fix árak.
- Tízezer?
- Ha szerencsénk lesz.
- Nincs tízezerem.
- Mennyi van?
- Nyolcezer hétszázhusz.
- Kevés. Használt dzseki jó lenne?
- Nekem eredeti, új Adidas...
- Rendben! Nem kell heveskedni. Gyere vissza jövő kedden. Várj csak... Most jut eszembe. Egy rendelést nem vittek el.

A maszek a bádogbódéja hátuljában lévő raktárba megy, ahol az egérfészekként is szolgáló kabáthegy közepéből biztos kézzel kihúz egy piros Adidas vattadzsekit. Aztán rágyújt. Hadd várjon a másik, hadd főjön a levében. Ha megpuhul, hótziher, hogy igent mond.

- No, itt van ez, hogy tetszik? Próbáld föl!

Akai Ákos csillogó szemmel forog a homályos tükör előtt, de mivel könny van a szemében, nem látja a tükör homályosságát, se magát a vattadzsekit, de hát nincs is erre szükség, érzi, hogy ez az a nagy pillanat: vattadzseki és gazdája egymásra találtak

- Tízezer lesz.
- Nekem csak nyolcezer...
- Tízezer. Holnap estig tudom félretenni.
- Visszajövök. Megszerzem a pénzt. De nehogy valakinek...

- Várni fog téged ez a dzseki.

Akai Ákos péknek készül. Fogalma sincs, miért. Semmi kedve hozzá. Tulajdonképpen semmiféle munkához nincs kedve. Ahogy kortársai többségének. Legalábbis a hivatalos felfogás szerint. Bár a hivatalos felfogás hirdetőinek ekkor már semmi befolyásuk a nép világméjére és életmódjára. Arra kizárólag az állami tévében főműsoridőben sugárzott amerikai filmeknek meg a Nyugat-Európát megjárt ismerősöknek van befolyása. Akai Ákos, mint valamennyi barátja, az ágyán szeret heverni, miközben brit meg amerikai rockegyütteseket hallgatva nyugati körutazásról meg nyugati árucikkekről álmodozik. És sok pénzről. A nővére, Évi pedig arról álmodozik, hogy a Neoton Família őt veszi be a csapatba Pál Éva és Csepregi Éva mellé a kilépett Fábíán Éva helyett. Elvégre ő is Éva. És ha a fodrász Csepregi Éva meg tudott tanulni énekelni, akkor ő is meg fog tudni tanulni, elvégre ő is fodrász. Amit egyébként utál, mert sokat kell állni, és hallgatni a vénasszonyok kuruttyolását. Anyjuk, az elvált és megözvegyült Akai Álmosné pedig arról álmodozik, hogy gyermekei mielőbb elköltöznek és saját családot alapítanak, így lemegy a nagy gond a válláról – bár azt látja, hogy hétvégeente sok fiatal házas lepasszolja a nagyszülőknek a pulyáit, hogy nyugodtan szórakozhassanak.

Akai Ákos sporttáskába gyömöszölte kopott ballonját, ne homályosíthassa el az új szerzemény fényét.

És igen: ahogy a maszek megigazgatja rajta az Adidas vattadzsekit, a szomszéd hamburgeres csettint a nyelvével. A másik szomszéd, egy zöldséges pedig elismeréssel bólint.

Akai Ákos pedig már nem érzi lába alatt a KGST-piac töredezett betonjárdáját. Mert a föld felett lépdel. A standok fémállványai pálmaágakat hajtanak, a hullámlemez redőnyök perzsa-szőnyeggé lényegülnek át, és a gyári munkások fején lévő svájci-sapkák aranygombos turbánná. A kofák, a büfések, az ószeresek, a dollárnepperek, az itt-a-piros-hol-a-piroszók, a zsebesek, a girhes kutyák, a lusta macskák mint-mind öt csodálják. Vagyis a vattadzsekit. Ami immár ő maga. Bőrévé, húsává vált.

És most, amikor Akai Ákos a Postást elhagyva hazafelé indul, éppúgy csodálja a három lányt. Akik nem is csitrik. Vagy ha még azok is, nemsokára jön a nagy meglepetés, a virággá bomlás, amit jó lesz majd figyelnie Ákosnak. És tudja, a lányok is figyelni fogják őt.

A termálfürdő Malom utcáig kigomolygó gőzében a varjak is őt figyelik. Nem kárognak, mert az erőt gyűjtik a nagy elvonulásra. Vagy talán őket is lenyűgözi a vattadzseki? Szeretnének ilyet. Hogy a tajgai városokba visszaérve a szerencsétlen orosz rabotnyikok és rabotnyicák nyála elcsöppenjen a magyarországi jólét jelére. Mert Magyarország már Nyugat. Legalábbis nekik. És ez az érzés a magyaroknak már majdnem olyan, mint ténylegesen Nyugaton élni.

Mikor Ákos idáig ér gondolatban, a gomolygásból kiválik egy kisebb gomolygás. És közeledik felé. Megáll előtte. A gomolygásból kilép egy vicsorgó alak. Kopott farmerban. És vattadzsekiben. De az övé alvilági maszekoktól való lompos csinálmány. Rikít, és mégis kopott, látni, hogy a felszín alatt a tömés csomókban áll.

Az első ütés balról éri Ákos állát éri. Megtántorodik. Elesni nem tud, mert visszakézből kap egy ütést jobbról is. Ezt követi egy rúgás az ágyékára. A heréibe hatoló émelyítő fájdalomra összezsugorodna, de a támadó szétrántja a karjait, hogy a keresztfára feszítés pózában vágódjon hanyatt. Szisszen a cipzár, és már le is kapják róla az Adidas vattadzsekit.

Tehát a lányok... Mert Akai Ákos legfőképp mégsem nyugati holmikról álmodozott. Hanem formás lányokról. Meg mindenféle lányokról. Akik, ha nem is manóknak, de legalább lányok.

De a lányokról és a márkás ruhákról való ábrándok összefüggnek. A képzeletben. És a valóságban is. Mint látni fogjuk.

Idővel Betti vette át az uralmat Ákos ábrándozásai fölött.

Betti egy kissé („aranyosan és arányosan” — mondta rá Ákos, amikor már belehabarodott) telt, barna rövid hajú, sűrű szemöldökű és nagy mellű lány volt. Kék Ritmo cipőt hordott, mint a férfiak, de különösen jól állt neki. Volt a viselkedésében valami maszkulin. De amikor ellágyult, különösen, oltalmazni valóan lányos-nőies lett.

Ákos konkurense Krisztián volt. A fiú a Nyárligeti Spartacusban úszott. Országos döntőket nyert. A sport terén tehát nem rúghatott Ákos labdába. Krisztián az egyesület-

től kapott Arena felszerelést: fürdőnadrágot, melegítőt, pólót, úszósapkát, papucsot, edzőcipőt, úszósapkát, úszószemüveget, sporttáskát. Még zoknit is. Ákos ezzel sem versenyezhetett. De Krisztián nem bírt ellenállni a feléje irányuló figyelemnek. Több lánynak is csapta a szelet. Míg Ákos csakis Bettit merete-akarta megkönyékezni. És ezt a lány értékelte. Sokat beszélgettek a lakótelepi szökőkút előtti téren. Zenékről, utazásról, képregényekről, vérszívó és normális tanárokról, tévéműsorokról. Meg márkás ruhákról. A fiú elárulta álmát. Az Adidas vattadzsekit. Betti szeme felcsillant.

— Nem bánám, ha egy ilyen vattadzseki fiú kísérne el a farsangi bálra.

Ákos tudta: pusztán egy márkás vattadzsekivel nem lehet meghódítani egy lányt. De egy ingadozó lánynál talán épp ez teszi fel az i-re a pontot. Hogy a megfelelő irányba forduljon. Vagyis Akai Ákos felé.

Ákosnak volt megtakarítása, locsolkodópénz, húszasok a szomszéd bácsitól, amiért levitte neki a szemetet, meg néha bevásárolt, és az anyjától kapott zsebpénzmaradványok. De mikor kiderült, hogy a nyolcezer-hétszázhusz kevés lesz, örült erővel kezdte tarhálni nagyanyját. Aki végül odaadta neki a hiányzó ezerkétszáznyolcvanot, bár a temetésére kuporgatott összegből kellett kivennie.

Vattadzseki már nincs. De a környezet mintha nem akarja erről tudomást szerezni. Az iskola áll továbbra is. És a város sem tűnt el. Az iskola sem. Vannak tanórák, van feleltetés, témazáró, fenyegetőző tanár és a szakmunkásvizsga gondja. Meg a munkakezdés réme. Jó is, hogy mindez megmaradt, így Ákos gondolatait van, ami elterelje. Egy időre. Mert este, mikor anyja krákogva elzárja a tévét, jelezve, hogy le akar feküdni, tehát fiának is sipirc az ágyba, Ákos magára marad szobája négy sötét fala között a vattadzseki és Betti hiányával.

Sokáig fenn lesz. Másnap ezért el fog aludni. És késni fog az iskolából. Órán meg sem fog szólalni. Ha kérdezik, megrántja a vállát. Ha egyest írnak be, akkor is. Vagy röhögni fog semmiségeken. Délben hozzá sem nyúl az ebédhez. De azért vizet önt a levesbe. Bosszúból?

Hazafelé a telefonfülkében belelapoz a telefonkönyvbe, és az első női nevet felhívja. A hallózás után trágárságokat, obszcén dolgokat fog ordítani a szerencsétlen teremtsnek. Nem fogja ez igazán felvidítani, de valamivel csak el kell tölteni az időt.

Amikor Akai Ákos a nyárligeti rendőrség bünyügyi osztályán bejelentette vattadzsekije elrablását, Virág Alfonz hadnagy káromkodni kezdett, hogy miért zargatja őt ilyen marhasággal. Ám a szoba másik íróasztalánál ülő kollégája, az osztályvezető, leintette. Erre a kihallgatótiszt visszafogta a hangját. Készségesebb azonban nem lett.

- Miféle kölyök vagy te? — kérdezte flegmán.
- Tanulok. Harmadikos vagyok a szakiban. Júniusban fogom letenni a...
- Melyik szakmunkásképzőben?
- A 128-asban. Az élelmiszeripariban.

— Sok ott a balhész kölyök.
 — Én nem tartozom közéjük.
 — Ismered őket?
 — Párat.
 — Miket csinálnak?
 — Diszko után verekednek.

— És az egyik gazfickó november hetedikén letépett egy vörös zászlót

A politika iránt teljesen közömbös Akai Ákos meghökken ezen. Az osztályvezető pedig mérgesen néz alárendeltjére.

— Le bizony! De szerencsére csak azért, mert Spartacus zászlót akart készíteni. A kék anyagot megvette, a pirosat meg... Lényegtelen az egész. Felejtsd el! Inkább arról beszélj, honnan a fenéből szereztél te tízezret arra a híres kabátra!

— Vattadzseki. Adidas vatta...

— Mindegy.

— Spóroltam. És kölcsönkértem a nagyanyámtól.

— Hiszem, ha akarom. Szoktál te éjszaka az utcákon mászkálni?

— Nem. Vagyis néha. Például szombat este, a bujtosi diszkóból haza...

— Hát persze. Mint két hete is.

— Azt hiszem.

— És útba ejtetted, ejtettétek a temető melletti hanglezbutikot.

— Arra megy az út.

— És ha már ott voltatok, szépen be is törtétek a kirakatát, és kirámoltátok!

— Nem! Semmi közöm ehhez!

Innentől kezdve Akai Ákos már csak azért küzdött, hogy kiengedjék a rendőrségről.

Sikerült elérnie. Álmában azonban újra a rendőrségen járt. A kihallgatótiszt újra gyanúsítgatni kezdte, és neki újra a menekülésért kellett harcolnia. A rendőrség épületéből kirohánva végül a könyvtár biciklitárolójánál állt meg szusszanni.

Egy piros Adidas vattakabátos alak lépett elé. Az az alak.

— Nézd csak, milyen remek dzsekim van! — büszkélkedett Ákosnak.

— Az enyém! Az az én vattadzsekim!

— Kéne, mi? Nesze!

És az idegen egy akkora üt az állára, hogy, noha mindez csak Ákos álmában történik, reggelre mégis befeketedik az ütés helye.

Akai Ákos utálja az alkoholt. A sörtől büfögnie és csuklania kell, a bortól megfájdulnak az erei, a töményt azonnal kihányja. Ezért egyedül soha nem iszik. Barátaival is csak akkor, ha muszáj. Például a városmajori koncerteken. Itt a sörhöz nem kérnek személyi igazolványt.

Most a *Farkasvakság* van a színpadon, a nyárligeti punkszcéná egyik üdvöskéje. A városmajori KISZ-alapszervezet rendre fellépést biztosít a klubjában a város punk-tehetségeinek. A *Farkasvakság* zenélni még nem tud, a szöveget nem érteni, vi-

szont minden tagnak kiválóan égne áll a haja, borszegecsekkel van teletűzdelve a csizmája, a frontember pedig ordítás közben úgy tartja a mikrofonállványt, hogy azt náci karlendítésnek is lehet értelmezni. Minden ilyen lendítés nagy közönségsikert arat.

Ákos a sörét szopogatja. Annyira hideg a palack, hogy majd odafagy a kezéhez. Viszont a sör így majdnem iható számára. Társai pogóznak. Ez egy új tánc. Londonból jött, a Sex Pistols találta föl. Magyarul ugrálást jelent. Ákos fejrázással követi a tánc ritmusát. Így viszont nem találja el a száját, mikor meghúzná az üveget. Az ital végigömlik a nyakán, és jut bőven a földre is. S mivel épp a ruhatár mellett áll, a kabáthalomra is. Szerencsére senki nem látta szerencsétlenkedését. Azért egy papírzsebkendővel törölni kezdi a legfelső holmit. És akkor megdermed: egy alig használt Adidas vattadzseki van a kezében. Ez nem piros, hanem fekete. De így még jobban látszik a három fehér csík. Ez az a pillanat, amire az ember nem várhat, mert sejtelve sem lehet, hogy el fog jönni, de ha eljön, fel kell ismernie.

És Akai Ákos felismeri. Szép nyugodtan összehajtogatja a vattadzsekit a lehető legkisebbre, aztán átkarolva, mintha csak egy zsákot cipelne, kísétál vele a klubból.

Már gyermekeként, hosszú évek alatt kiimádkozott egyetlen magzataként szorítja magához. Féltőn óva irigy szemektől, ködtől, még a halvány naptól is.

Aztán a lakótelepi ABC kirakata előtt mégis felpróbálja. De még mennyire passzentos! Az üveg mögötti, Globus konzervet reklámozó plakát kantárnadrágos lányai elismeréssel kacsintanak. Az utca helyeslő gesztusa: a kigyulladó lámpák.

S közben valaki megveregeti vállát. Akai Ákos az üvegben elmosódó alakot lát. Mintha ködből lépett volna elő. S mivel beáll szorosán mögé, a másik alak feje már nem tükröződhet az üvegen, így ott a fiú önmaga arcát látja. Mintha ő maga vált volna két személyé egy arc mögött. Ezt látja. Aztán meg azt, ahogy a másik a dzsekije nyakát megragadva maga felé fordítja.

— Fekete Adidas, jó kis szerkó! — vigyorog az idegen. Aki nem is idegen. — És az enyém milyen?

Az alak végigsimít piros vattadzsekijén. — Nem ismerős? Na, ide ezt is!

Ákos gépiesen kibújik kincseiből, és átnyújtja.

— Rendes srác vagy! — dicséri a rabló. — Ellátsz engem dzsekikkel. Most megyek, de még találkozhatunk!

A szél pedig, jó nyárligeti szokás szerint, mind a négy égtájból fúj. De főleg keletről. Jeges szibériai szél.

Akai Ákos már hazaérve köhögött. És köhögött reggel is. Anyja megmérte a lázát.

— Hm, harminchét kilenc, Ákoskám, ez még csak hőemelkedés. Azért itthon maradhatsz. De délig menj el az orvoshoz igazolásért. És tanulj, nehogy megbukj nekem a szakmunkásvizsgán! Meg ki is porszívózatnál, mire hazajövök. Annyi a dolgom, nem bírom egymagam.

